

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально – науковий інститут економіки та управління
Кафедра публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки

ПРАВОЗНАВСТВО:

методичні рекомендації

до виконання практичних завдань і самостійної роботи для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Молодший бакалавр» початкового рівня (короткий цикл) спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної форми навчання.

Миколаїв
2021

УДК 340
П 68

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 17.03.2021 р., протокол №7

Укладач:

А. А. Гусенко - старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету

Рецензенти:

О. О. Мазіна – канд. юрид. наук, старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін ВСП «Миколаївський інститут права НУ Одеська юридична академія» ;

Т. Г. Олійник – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств Миколаївського національного аграрного університету;

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2021

ЗМІСТ

Передмова.....	4
1. Програмні питання з курсу.....	6
2. Ситуативні завдання до курсу «Правознавство».....	7
Список рекомендованих джерел.....	21

Передмова

Вивчення правознавства спеціалістами різних категорій обумовлюється особливою соціальною роллю права в житті кожної окремої людини і суспільства в цілому.

Пристаючи до вивчення навчальної дисципліни, здобувачу вищої освіти необхідно перш за все, чітко усвідомити практичну важливість для себе опанування комплексом знань з основних правових понять і категорій, теоретичних напрацювань з питань державотворення та функціонування системи права, дії механізму правового регулювання, базових законодавчих положень за такими галузями права, як конституційне, цивільне, господарське, трудове, адміністративне, сімейне, кримінальне.

Важливе місце в системі вивчення правознавства здобувачами відводиться ознайомленню з законами та іншими нормативно-правовими актами, надбанню навичок аналізувати і тлумачити норми права, застосовувати отримані знання у практичній діяльності, правильно користуватися чинним законодавством та спеціальною літературою з різних галузей права.

Засвоєння специфічної фахової термінології, певного правового мінімуму – неодмінна передумова майбутньої професійної діяльності фахівця в обставинах сучасного економічного життя.

Дані методичні рекомендації призначені для закріплення знань з окремих галузей права, пристосування їх до практичних ситуацій у повсякденному житті та в професійній діяльності.

Мета вивчення дисципліни:

- Ознайомитися з особливостями, основними поняттями, категоріями, інститутами та галузями права;
- Здійснити правову підготовку, спрямовану на формування інтелектуального потенціалу висококваліфікованих працівників, що опанували основи теоретичних знань у сфері окремих галузей права, необхідні для майбутньої трудової діяльності в сфері обліку та оподаткування.

Програмні питання з курсу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Загальна теорія держави і права

Тема 1. Поняття держави і права (2 год.)

Теорії походження держави. Поняття держави та її ознаки. Місце апарату в механізмі держави. Характеристика внутрішніх і зовнішніх напрямків діяльності (функцій) держави. Поняття та види форми правління, форми державного устрою, форми державно-правового режиму (класифікація держав за їхньою формою). Поняття та функції права. Місце і роль права в системі соціальних норм. Структура права. Структура норми права. Характеристика джерел права як зовнішньої форми його виразу.

Ключові слова: право, держава, суверенітет, територія держави, народ, форма правління, форма державного устрою, форма державно-правового режиму, республіка, монархія, конфедерація, федерація, імперія.

Key words: law, state, sovereignty, territory of the state, people, form of government, form of state organization, form of state-legal regime, republic, monarchy, confederation, federation, empire.

Тема 2. Основи конституційного права України (6 год.)

Поняття конституційного права. Джерела конституційного права. Загальні засади конституційного ладу України. Конституційно – правовий статус людини і громадянина в Україні. Конституційно–правові основи організації і здійснення державної влади в Україні (Верховна Рада України, Президент України, виконавча влада в Україні.) Конституційні основи місцевого самоврядування в Україні.

Ключові слова: Закон, Конституція, референдум, укази, розпорядження, писана конституція, неписана конституція, фіктивна конституція, реальна конституція.

Key words: law, constitution, referendum, decrees, orders, written constitution, unwritten constitution, fictitious constitution, real constitution.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Окремі галузі права України

Тема 3. Основні поняття цивільного права (6 год.)

Поняття, принципи, функції і система цивільного права України. Загальна характеристика цивільного законодавства. Цивільний кодекс України. Цивільно-правові відносини. Суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин. Громадяни як суб'єкти цивільно правових відносин. Правоздатність та дієздатність громадян. Визнання громадянина безвісно відсутнім. Поняття юридичної особи. Цивільно - правові договори.

Ключові слова: цивільне право, фізична особа, юридична особа, громадяни, апатриди, біпатриди, правоздатність, дієздатність.

Key words: civil law, physical person, legal person, citizens, apatrides, bipatrides, law ability, legal capacity.

Тема 4. Спадкове право (2 год.)

Поняття спадкового права. Основні поняття спадкового права: спадщина, спадкоємець, спадкодавець. Особи, що не мають права спадкування. Спадкування за законом, черги спадкоємців за законом. Спадкування за заповітом, заповіт, вимоги до складання заповіту, принцип свободи заповіту, заповіт подружжя, секретний заповіт. Порядок прийняття спадщини, місце прийняття спадщини, час прийняття спадщини

Ключові слова: цивільне право, фізична особа, юридична особа, громадяни, апатриди, біпатриди, правоздатність, дієздатність.

Key words: civil law, physical person, legal person, citizens, apatrides, bipatrides, law ability, legal capacity.

Тема 5. Захист прав споживачів (2 год.)

Аналіз законодавства України про захист прав споживачів. Право споживачів на належну якість продукції і обслуговування. Право споживачів на безпеку продукції. Реалізація права споживачів на отримання інформації про продукцію. Основні обов'язки споживачів. Закон України «Про захист прав споживачів». Закони та інші нормативно-правові акти, що регулюють захист прав споживачів України. Права споживача у разі придбання ним товару неналежної якості. Захист прав споживачів державою. Право на належну якість продукції та обслуговування. Право на безпеку продукції. Право на отримання інформації про продукцію. Право на відшкодування шкоди, завданої продукцією неналежної якості. Право на звернення до суду та інших уповноважених органів за захистом порушених прав. Право на об'єднання в громадські організації споживачів.

Ключові слова: споживач, товар, недолік, якість, гарантійний термін, суд.

Key words: consumer, product, defect, quality, warranty period, court.

Тема 6. Основи трудового права (4 год.)

Трудовий договір: поняття, сторони і зміст. Умови трудового договору. Випробувальний термін. Порядок прийняття на роботу. Права та обов'язки сторін. Контракт – особлива форма трудового договору. Документи, необхідні для укладання трудового договору. Види робочого часу. Види часу відпочинку. Види відпусток.

Ключові слова: колективний договір, трудовий договір, строк випробування, контракт, робочий час, час відпочинку, відпустка.

Key words: collective contract, employment contract, trial period, contract, working time, rest time, vacation.

Тема 7. Основи сімейного права (4 год.)

Сім'я за сімейним законодавством. Поняття шлюбу. Умови укладання шлюбу. Перепони для укладання шлюбу. Порядок укладання та припинення шлюбу. Розірвання шлюбу. Шлюбний договір. Немайнові та майнові правовідносини подружжя. Немайнові та майнові правовідносини батьків і дитини. Опіка та піклування. Усиновлення. Умови усиновлення. Тайна усиновлення.

Ключові слова: сімейне право, сім'я, шлюб, шлюбний вік, опіка, піклування, усиновлення, патронат

Key words: family law, family, marriage, marriage age, guardianship, care, adoption, patronage

Тема 8. Кримінальне право (4 год.)

Поняття і предмет кримінального права. Загальна характеристика нового Кримінального кодексу України. Поняття злочину та його ознаки. Види та склад злочину. Кримінальна

відповідальність. Поняття і види обставин, що виключають злочинність діяння. Поняття покарання та мета. Система і види кримінальних покарань. Поняття судимості. Необхідна оборона та крайня необхідність.

Ключові слова: злочин, суспільна небезпечність, протиправність, винність, караність, склад злочину, об'єкт злочину, суб'єкт злочину, покарання.

Key words: crime, social danger, wrongfulness, guiltiness, punishment, composition of crime, object of crime, subject of crime, punishment.

Ситуативні завдання до курсу «Правознавство»

Тема 1. Поняття держави і права

Завдання 1:

Скласти схему класифікації держав за їх формою.

Завдання 2:

Скласти порівняльну таблицю «Конституція Пилипа Орлика та Конституція України 1996р.»

Завдання 3:

Визначити основні теорії походження держави та дати їм стисло характеристику: в ліву колонку вписати назви теорій походження держави. В праву – стисло характеристику, яка має включати наступні відомості: автори (відомі прихильники) теорії; короткий зміст або основні положення; час виникнення.

Завдання 4:

Назвіть та охарактеризуйте декілька сучасних монархій.

Завдання 5:

В світі існує близько 200 держав, серед них всього 30 з монархічною формою правління. Їх кількість поступово зменшується на користь республіканської форми правління.

- Знайдіть інформацію про декілька існуючих держав, що є монархіями, та заповніть таблицю: ліва колонка – назва держави; права колонка – коротка характеристика монархії, що обов'язково включає в себе ім'я та титул монарха, порядок передачі влади, характеристику вищих органів влади, форму правління, політичний режим, форму державного устрою країни.

Завдання 6:

Визначити поняття «Правова система (сім'я)». Виписати основні правові системи (сім'ї) світу, та дати їх характеристику.

Завдання 7:

Порівняйте Конституцію України з конституцією іншої держави.

Тема 2. Основи конституційного права України.

Завдання 1:

Зверніться до Закону України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. і виконайте таке завдання. У ст. 4 Конституції України проголошено, що «в Україні існує єдине громадянство. Підстави набуття і припинення громадянства України визначаються законом».

Дайте визначення поняття «громадянство України». Яка різниця між громадянством і підданством? Розкрийте підстави набуття та припинення громадянства України. Хто приймає рішення про надання і припинення громадянства України? Якими документами підтверджується наявність громадянства України?

Завдання 2 :

Громадянин Петришин, віком 22 років, безпартійний, бажає стати депутатом місцевої ради. Чи має Петришин право на це? Яким вимогам повинен відповідати гр-н Петришин для того, щоб реалізувати свій намір?

Завдання 3 :

У ст. 7 Конституції України проголошено, що «в Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування». Зверніться до Розділу XI Конституції України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. Визначте, що таке місцеве самоврядування? Які органи місцевого самоврядування діють в Україні? Визначте коло їх повноважень.

Завдання 4:

Ознайомтеся із Загальною декларацією прав людини від 10 грудня 1948 р. та порівняйте її зміст з розділом II Конституції України від 28 червня 1996 р. Коротко охарактеризуйте зміст декларації. Які права людини передбачені у декларації? Визначте групи прав і свобод, що передбачені Конституцією України. Які права, зазначені у декларації, знайшли своє відображення в Конституції України, а які ні?

Завдання 5:

Ознайомтеся з розділом II Конституції України від 28 червня 1996 р. Визначте права, свободи та обов'язки громадянина України у сфері: 1) політичній; 2) соціальній; 3) економічній; 4) культурній. Коротко охарактеризуйте кожну групу. Які саме права належать до відповідної групи? Якими статтями Конституції вони передбачені?

Завдання 6:

Ознайомтеся з розділом II Конституції України від 28 червня 1996 р. Визначте, якими правами, закріпленими у Конституції України, користується Б., 16-річний абітурієнт вищого навчального закладу.

Завдання 7 :

Зверніться до Закону України «Про вибори Президента України» від 5 березня 1999 р. і розв'яжіть завдання з посиланням на конкретні статті цього Закону. Громадянин Петришин, 1965 р. н., безпартійний, має бажання стати президентом України. Чи має Петришин право на це? Яким

вимогам повинен відповідати Петришин для того, щоб реалізувати свій намір? Хто не може бути зареєстрований кандидатом у Президенти?

Завдання 8:

Ознайомтеся із розділом IV Конституції України від 28 червня 1996. З'ясуйте сутність поняття «конституційний статус». Охарактеризуйте конституційний статус Президента України.

Завдання 9:

Ознайомтеся зі змістом Закону України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. і виконайте завдання з посиланням на конкретні статті цього Закону: Громадянин України Микитенко виїхав на постійне місце проживання до Аргентини. Через певний час він подав документи на набуття громадянства цієї держави. Чи зберігатиме гр-н Микитенко і надалі громадянство України? Чи допускається за законодавством України подвійне громадянство? Які підстави і порядок припинення громадянства України?

Завдання 10 :

Ознайомтеся зі змістом Закону України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. і дайте відповідь з посиланням на конкретні статті цього Закону. Говард Нуоку народився у травні 1999 р. в Києві. Його батьку і матері, які походять з Афганістану і належали до громадянства цієї країни, надано в Україні статус біженця на початку 1999 р. Які підстави набуття громадянства України передбачені Законом? За яких умов особа може набути громадянство України? Громадянином якої держави буде Говард Нуоку?

Завдання 11:

Ознайомтеся зі змістом Закону України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. і виконайте завдання з посиланням на конкретні статті цього Закону: Громадянин Алжиру Пунджао має бажання одержати громадянство України, оскільки протягом трьох останніх років навчається у Києві в університеті, у нього виникли почуття до української дівчини, з якою він повинен намір одружитися. Які дії має вчинити Пунджао для реалізації свого наміру?

Завдання 12:

Зверніться до Закону України «Про вибори народних депутатів України» від 17 листопада 2011 р. і дайте розгорнуту відповідь з посиланням на конкретні статті цього Закону: Громадянин Іваненко, віком 20 років, безпартійний, має бажання стати народним депутатом України. Чи має Іваненко право на це? Яким вимогам повинен відповідати Іваненко для того, щоб реалізувати свій намір?

Завдання 13:

Ознайомтеся із розділом III Конституції України від 28 червня 1996 р. та ст. 7, 33 Закону України «Про всеукраїнський референдум» від 06 листопада 2012 р. і виконайте таке завдання: Громадянин України Яневський 18 грудня 2012 р. прибув на дільницю для голосування з метою участі у референдумі щодо приєднання України до Північноатлантичного блоку (НАТО). Проте голова дільничної комісії з референдуму Маліченко В.С. повідомив Яневського, що той відсутній у списку громадян, які беруть участь у референдумі, оскільки двічі був засуджений за навмисні злочини. Дайте правовий аналіз зазначеної ситуації. Хто не має права брати участь у референдумі?

Завдання 14

У ст. 9 Конституції України проголошено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Зверніться до Закону України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. і дайте відповіді на такі запитання:

- Що таке міжнародний договір?
- Які види міжнародних договорів ви знаєте?
- Які основні міжнародні договори є частиною національного законодавства?
- Як співвідносяться між собою положення національного законодавства і міжнародних договорів?

Завдання 15

Ознайомтеся із розділом III Конституції України від 28 червня 1996 р. і Законом України «Про всеукраїнський референдум» від 06 листопада 2012 р. і виконайте таке завдання: Кабінет Міністрів України своєю Постановою призначив всеукраїнський референдум, на який виноситься одне питання: «Чи підтримуєте ви збереження чинних повноважень Кабінету Міністрів України до 2020 року?». Визначте, які правові норми було порушено? Дайте відповідь на запитання:

- Які питання можуть бути предметом референдуму?
- Які питання не можуть вноситися на референдум?
- Хто може призначити всеукраїнський референдум і який порядок його проведення?

Завдання 16

У ст. 5 Конституції України проголошено, що «носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи самоврядування. Ніхто не може узурпувати державну владу».

- З'ясуйте сутність понять «влада», «державна влада», «узурпація державної влади».
- На підставі положень Конституції України визначте, які органи державної влади та місцевого самоврядування діють в Україні.

Завдання 17

Визначте основні повноваження Конституційного Суду України.

Завдання 18

Заповніть таблицю «Система конституційних прав та обов'язків людини та громадянина»

- Розподіліть по групах права та обов'язки людини та громадянина, передбачені Розділом II Конституції України.
- У відповідну клітинку таблиці впишіть № статті Конституції та її короткий зміст.

- Наприклад, ст. 43 Конституції України визначає: «Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується...». Дане право особи має соціально-економічний характер. Отже у клітинку, що відповідає назві «Соціально-економічні права», необхідно вписати: «ст. 43 – право на працю».

Завдання 19

Визначте компетенцію органів місцевого самоврядування в Україні та заповніть таблицю.

Завдання 20

Визначте види виборчих систем. Дайте їхню стислу характеристику. Виділіть яка виборча система існує в Україні

Тема 3. Основні поняття цивільного права

Завдання 1

Поясніть поняття «дрібний побутовий правочин».

Користуючись нормативно-правовими актами, навчальною та науковою літературою дайте тлумачення поняттю «дрібний побутовий правочин». Дайте визначення та встановіть характерні риси даної категорії. З'ясуйте в чому полягають особливості даного явища. Визначте для чого законодавцем використовується дана категорія.

Завдання 2

Визначте підстави виникнення правовідносин.

Основною підставою виникнення правовідносин є юридичні факти (дії та події). ЦК України встановлює конкретний перелік юридичних фактів, які є підставами виникнення правовідносин.

Визначте поняття «юридичний факт», з'ясуйте класифікацію юридичних фактів, запишіть перелік юридичних фактів, визначених ЦК України як підстави виникнення правовідносин.

Завдання 3

Визначте форми власності, які існують в Україні. Хто є суб'єктами відповідних форм власності? Чи існує, на ваш погляд, колізія між зазначеними положеннями законів?

Завдання 4

Проаналізувавши відповідні положення Цивільного кодексу України від, складіть порівняльну таблицю цивільної правоздатності та цивільної дієздатності фізичної особи (зміст поняття, умови виникнення, види, можливість обмеження, умови припинення).

Завдання 5

Вирішіть таку ситуацію: Пенсіонер Буслаєв, колишній музикант, через скрутне матеріальне становище вирішив продати рідкісну колекційну скрипку, якою володів багато років. Цю скрипку виявив бажання купити столичний колекціонер Гроденберг. Вони уклали договір, у якому

домовились про всі істотні умови, в тому числі про нотаріальне його посвідчення. Гроденберг сплатив Буслаєву аванс. Через день вони домовились піти до нотаріуса, але Буслаєв сказав, що передумав продавати скрипку. Також він зазначив, що їхній договір не має юридичної сили, оскільки не був завірений нотаріально. Гроденберг подав позов до суду, зазначаючи, що для цього договору нотаріальне посвідчення не є обов'язковим. Що таке істотні умови договору? В яких випадках нотаріальне посвідчення правочину є обов'язковим? Які наслідки недодержання вимоги про нотаріальне посвідчення договору? Які вимоги щодо форми висуваються для окремих договорів купівлі-продажу? Чи є в даному випадку нотаріальне посвідчення договору купівлі-продажу скрипки обов'язковим? Чи можна було цей договір укласти в усній формі? Яке рішення може прийняти суд в даній ситуації?

Завдання 6

Дайте правову оцінку такій ситуації: 12-річний Пономаренко, катаючись на велосипеді, вчасно не загальмував і пошкодив мотоцикл Сіренка. Сіренко вимагає від Пономаренка гроші на ремонт мотоцикла. Чи має право Сіренко вимагати відшкодування шкоди, яка заподіяна його майну? Визначте, чи несе Пономаренко відповідальність за пошкодження мотоцикла. Чи повинен Пономаренко сплатити гроші за ремонт мотоцикла? Яким чином повинна бути вирішена дана ситуація?

Завдання 7

Ознайомтесь зі змістом розділу V «Строки та терміни. Позовна давність» кн. 1 «Загальні положення» і ст. 679 — 681 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р. і розв'яжіть таку правову ситуацію: 12 квітня 2011 р. Іванов і Петров уклали договір купівлі-продажу шафи з рідкісного виду деревини, що була у користуванні. Згідно з договором Петров отримав у власність шафу без будь-яких пошкоджень. Утім з часом Петров помітив, що шафа підлягала ремонту і певні місця на ній є зафарбованими. Петров вимагав у Іванова повернення частини сплачених коштів. Іванов погоджувався з цим, але гроші так і не віддав. На початку квітня 2011 р. Петров вирішив звернутися до суду. Визначте, правові наслідки виявлення Петровим недоліків проданої шафи. Чи несе Іванов відповідальність за ці недоліки? В які строки Петров повинен пред'явити Іванову вимоги щодо виявлених недоліків шафи? Чи вчасно він це зробив? В який строк можна звернутися до суду для вирішення цього спору?

Завдання 8

Ознайомтесь із § 1 гл. 54 Цивільного кодексу України і вкажіть, чи правильними є такі твердження:

- 1) у договорі купівлі-продажу одна сторона має лише права, а інша — лише обов'язки;
- 2) істотною умовою договору купівлі-продажу є умова про ціну;
- 3) всі договори купівлі-продажу повинні укладатися письмово і бути нотаріально посвідчені;
- 4) до вимог у зв'язку з недоліками проданого товару застосовується позовна давність у два роки;
- 5) договором купівлі-продажу може бути передбачено розстрочення платежу;
- 6) гарантійний строк починається з моменту передання товару покупцеві, якщо інше не встановлено договором купівлі-продажу;

7) договір купівлі-продажу квартири може укладатися у простій письмовій формі, без нотаріального посвідчення.

Завдання 9

Ознайомтесь із Законом України «Про захист прав споживачів» і § 2 гл. 54 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р. і вирішіть таку ситуацію: Громадянка Маслова 31 жовтня купила в магазині «Побутова техніка» електрочайник. Через п'ять днів чайник перестав вмикатися і нагрівати воду. 9 листопада Маслова відвезла несправний електрочайник до магазину «Побутова техніка». У цей день у магазині знизилась ціна на всі типи електрочайників на 10 %. Визначте поняття «недолік» та «істотний недолік». Чи має місце в даному випадку істотний недолік проданої речі? Що має право вимагати Маслова від магазину «Побутова техніка» при пред'явленні електрочайника? Чи повинен магазин замінити дефектний електроприлад і в який строк? Як буде вираховуватися гарантійний строк при заміні електрочайника? Як буде вираховуватися ціна дефектного електрочайника, якщо в момент заміни його вартість знизилася на 10 %?

Завдання 10

Ознайомтесь з гл. 16 «Правочини» Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р. і дайте відповіді на такі запитання:

- Додержання яких загальних вимог необхідно для чинності правочину?
- Які бувають форми правочинів?
- Які правочини належить вчиняти у письмовій формі?
- У яких випадках є необхідним нотаріальне посвідчення правочину?
- Які правові наслідки настають при недодержанні сторонами вимог закону при вчиненні правочину?
- Що таке нікчемний правочин?
- Які правові наслідки фіктивного та удаваного правочину?

Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на відповідні статті Цивільного кодексу України.

Завдання 11

Ознайомтесь зі змістом глави 16 «Правочини», гл. 54, 55, 60, 71, 85 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р. і виконайте таке завдання: Пилипенко позичив у Ковтуна 30 тис. грн і придбав у селищі Клавдієво Київської області житловий будинок. Через три місяці Пилипенко подарував Ковтуну мопед. І ще пізніше Пилипенко потрапив в автомобільну аварію і вирішив скласти заповіт. Які види правочинів були укладені Пилипенком? Яка форма передбачена у Цивільному кодексі для кожного з цих правочинів?

Тема 4. Спадкове право.

Завдання 1

Заповніть таблицю «Черги спадкування за законом»

Відповідно до норм ЦК України впишіть у таблицю спадкоємців, що відповідають чергам спадкування.

Завдання 2

Ознайомтеся зі ст. 30 — 35, 216, 222, 244 — 249, гл. 54, 85 — 87, 89 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р. і виконайте таке завдання: 17-річна Микитенко, яка проживає в Борисполі, видала своєму чоловікові довіреність на продаж житлового будинку в м. Кременчуку, який вона отримала у спадщину від своєї тітки. Будинок був проданий відповідно до вимог законодавства. Батько Микитенко — Безсонов, який проживає в м. Сургут (Росія), дізнався про продаж будинку і звернувся з позовом до суду про визнання договору купівлі-продажу недійсним у зв'язку з тим, що його донька неповнолітня і тому не мала права видати довіреність і, крім того, він претендує на свою частку спадщини від померлої сестри. Назвіть види правочинів у даній ситуації. Чи мала право Микитенко видати довіреність? Чи має право Безсонов претендувати на частку у спадщині померлої сестри? За якої умови? В якому випадку Микитенко і Безсонов можуть бути спадкоємцями майна померлої? Чи можуть в даній ситуації визнати договір купівлі-продажу недійсним і які в цьому разі будуть правові наслідки? Визначте можливі варіанти вирішення даного спору в суді. Відповідь викладіть у конспекті.

Тема 5. Захист прав споживачів.

Завдання 1.

Складіть таблицю: “Нормативно-правове забезпечення захисту прав споживачів”.

Завдання 2.

Підготуйте письмові відповіді на такі питання з посиланням на відповідне законодавство:

1. Якими нормативно-правовими актами регулюється захист прав споживачів?
2. Які джерела правового регулювання захисту прав споживачів вам відомі?
3. Якими міжнародно-правовими принципами захисту прав споживачів керується наша держава.

Завдання 3.

Напишіть реферат на тему “Конституційні засади захисту прав споживачів”.

Завдання 4.

Складіть таблицю “Державні органи загальної і спеціальної компетенції у сфері захисту прав споживачів”.

Завдання 5.

Підготуйте письмові відповіді на такі запитання з посиланням на відповідне законодавство:

1. Які види відповідальності за порушення законодавства про захист прав споживачів ви знаєте?

2. Яка відповідальність за порушення правил обов'язкової сертифікації очікує у виготівника (продавця, виконавця) за порушення ним чинного законодавства?
3. Перелічіть види юридичної відповідальності при порушенні прав споживачів на товари неналежної якості.
4. Опишіть порядок розгляду та категорії справ, що виникають при порушенні законодавства в сфері захисту прав споживачів.

Тема 6. Основи трудового права.

Завдання 1

Написати заяву про надання відпустки.

Завдання 2

Ознайомтесь зі змістом гл. 2 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. і Закону України «Про колективні договори і угоди» від 01 липня 1993. Вирішіть таке завдання: На трикотажній фабриці «Каміла», де працює кількасот працівників, власник за домовленістю з профспілковим комітетом уклав колективний договір і, не довівши його положення до відома працівників, направив на реєстрацію. Чи мав власник на це право? Хто виступає сторонами колективного договору? На яких підприємствах і в якому порядку укладається колективний договір? Відповідь обґрунтуйте посиланнями на відповідні статті законів.

Завдання 3

Ознайомтесь зі змістом розділу 2 Конституції України від 28 червня 1996 р. Визначте, у яких статтях Конституції України закріплено основні принципи правового регулювання відносин у сфері суспільної організації праці. Які статті Конституції України закріплюють основні права і свободи людини і громадянина у сфері організації праці?

Завдання 4

Ознайомтесь зі змістом ст. 21 — 27 і гл. 13 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. Виконайте таке завдання: Студент економічного коледжу В., якому виповнилося 15 років, вирішив влаштуватись на роботу у вільний від навчання час. З цією метою він звернувся до відділу кадрів міського Головоштамту із заявою, в якій просив надати йому будь-яку роботу. Начальник відділу кадрів відмовив В. у прийнятті на роботу, посилаючись на те, що той неповнолітній, а на заяві немає дозволу одного із його батьків. Чи правильно обґрунтовано відмову в прийнятті на роботу? Який порядок прийняття на роботу неповнолітніх існує за чинним законодавством? Відповідь аргументуйте з посиланням на законодавство і викладіть у конспекті.

Завдання 5

Ознайомтесь зі змістом гл. 2 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. і Закону України «Про колективні договори і угоди» від 01 липня 1993 р. № 3356-ХІІ Зобразіть схему, в якій би співвідносилися такі поняття, як «колективний договір», «колективна угода», «генеральна угода», «галузева угода», «регіональна угода».

Завдання 6

Ознайомтесь зі змістом ст. 21 — 31 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р.

Складіть таблицю з двох колонок, у одній з яких вкажіть ознаки трудового договору, в іншій — контракту. Порівняйте ці ознаки і визначте спільні як для трудового договору, так і для контракту. На основі цієї таблиці визначте, чи є контракт самостійним видом договору у трудовому праві, чи він є одним із видів трудового договору.

Завдання 7

Ознайомтесь зі змістом гл. 5 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. і Закону України «Про відпустки» від 15 листопада 1996 р. Поясніть, які відпустки у поточному році можуть бути надані М., яка працює у цеху фабрики з виробництва лаків і фарб, є вагітною, а останній раз щорічною відпусткою скористалася минулого календарного року. Які статті нормативно-правових актів ви використовували, вирішуючи дане завдання?

Завдання 8

Ознайомтесь зі змістом гл. 5 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. і Закону України «Про відпустки» від 15 листопада 1996 р. і вирішіть таке завдання: У приватному підприємстві «Руслан» громадянин Д. пропрацював десять місяців, а громадянин Ж. — два роки. Вони обидва звертались з проханням до адміністрації підприємства надати їм відпустку в літній період. При складанні графіка відпусток їм обом було відмовлено у зв'язку з нетривалим строком роботи на даному приватному підприємстві. З посиланнями на нормативні акти дайте відповіді на запитання:

- Коли у працівника виникає право на відпустку?
- Хто має право на відпустку в літній час?
- Чи правомірно відмовлено громадянам Д. і Ж.?

Завдання 9

Ознайомтесь зі змістом гл. 11 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. і Закону України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 р. Виконайте таке завдання: Перевіркою, проведеною Інспекцією з охорони праці на заводі «Вулкан», в цеху № 4 виявлено такі недоліки: 1) жінки працюють на роботах зі шкідливими умовами праці; 2) не ведеться облік неповнолітніх працівників; 3) пенсіонери, без їх згоди, залучаються до надурочної роботи; 4) трьом працівникам замість спеціального одягу видали компенсацію; 5) опікуну малолітнього П. було відмовлено в наданні відпустки по догляду за дитиною. З приводу цих зауважень представники адміністрації цеху відповіли, що з їх боку порушень немає. Проаналізуйте ситуацію. Щодо «виявлених недоліків» і з посиланням на відповідні статті Закону України вкажіть, чи дійсно мають місце порушення і які саме.

Завдання 10

Ознайомтесь зі змістом ст. 51, гл. III, XIII, XIV Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. Виконайте таке завдання: 17-літній К., який вступив до університету, висловив бажання працювати. У всіх фірмах, до яких він звертався, його просили працювати повний робочий день, пояснюючи, що навчання і робота не сумісні. К. звернувся до адвоката з проханням роз'яснити його права. Які б роз'яснення надали К. ви? Які саме норми Кодексу законів про працю України ви б використовували, готуючи відповідь для К.?

Завдання 11

Ознайомтесь зі змістом гл. 2 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. і Закону

України «Про колективні договори і угоди» від 01 липня 1993 р. і вирішіть таке завдання: Директор автотранспортного підприємства і голова профспілкового комітету склали і підписали колективний договір, після чого в наказі по підприємству було оголошено про набуття договором чинності. Чи законні дії директора автотранспортного підприємства і голови профспілкового комітету? Який порядок укладення колективного договору?

Завдання 12

Ознайомтесь зі змістом гл. III, IV, V, X Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. та проаналізуйте таку ситуацію: Юрисконсульту підприємства додатково доручили вести роботу з укладення і виконання господарських договорів. Це вимагало чимало часу, оскільки підприємство мало багато постачальників. У зв'язку з цим юрисконсульту доводилося досить часто залишатися після роботи для виконання належним чином покладених на нього зобов'язань. Врешті-решт він підняв перед керівництвом питання про необхідність створення повноцінного юридичного відділу. Керівник відмовив і пояснив, що юрисконсульт — працівник із ненормованим робочим днем. Проаналізуйте ситуацію на основі положень законодавства. Яка ваша думка з цього приводу?

Завдання 13

Ознайомтесь зі змістом ст. 21—241, 31—431 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. і виконайте таке завдання: Оператора заводу «Більшовик» Б. у зв'язку з простоем виробничої лінії було переведено на два місяці на іншу роботу на тому ж підприємстві. Б. відмовився від нової роботи і зауважив, що він оператор, а йому запропонували роботу техника і що на такий строк адміністрація заводу не має права його переводити. За відмову від виконання нових функціональних обов'язків Б. була оголошена догана. Чи правомірні в цьому випадку дії адміністрації заводу? Як у такій ситуації мав вчинити Б.? Відповідь аргументуйте посиланнями на відповідні статті Кодексу законів про працю України.

Завдання 14

Ознайомтеся зі змістом ст. 36 — 44 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. і визначте підстави припинення трудового договору. Укажіть, чи є правомірним розірвання трудового договору з Л., яка працює секретарем на підприємстві:

—якщо вона регулярно викрадає з робочого місця канцелярське приладдя і про це випадково дізнався директор підприємства, який зробив Л. зауваження;

—вона виконує обов'язки, покладені на неї трудовим договором та правилами внутрішнього трудового розпорядку, але регулярно без поважних причин запізнюється на роботу і з приводу цього до неї застосовувалися заходи дисциплінарного стягнення;

—якщо вона цього бажає, зважаючи на невиконання роботодавцем умов колективного договору.

По кожній підставі зробіть посилання на конкретний пункт і статтю Кодексу законів про працю України.

Завдання 15

Ознайомтеся зі змістом гл. 2 Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. і Закону України «Про колективні договори і угоди» від 01 липня 1993 р. Державний інспектор, ознайомившись зі змістом колективного договору колективного підприємства, виявив норму, згідно з якою кожний працівник, що порушив трудову чи виробничу дисципліну, буде притягуватися до дисциплінарної та матеріальної відповідальності у вигляді штрафу. Крім того, працівникам, які допустили прогул без поважних причин, буде скорочуватися щорічна відпустка на кількість днів

прогулу. Чи відповідає вказана норма чинному трудовому законодавству?

Тема 7. Основи сімейного права.

Завдання 1

Скласти позов про розірвання шлюбу, шлюбний контракт.

Завдання 2.

Визначити правові наслідки розірвання шлюбу та визнання шлюбу недійсним.

Розірвання шлюбу та визнання шлюбу недійсним – різні за правовим значенням, а відповідно й правовими наслідками юридичні факти. Користуючись законом, визначте правові наслідки припинення шлюбу шляхом розірвання та визнання шлюбу недійсним.

Завдання 3

В нормах СК України знайти положення, що закріплюють взаємні права та обов'язки подружжя. Виписати їх в таблицю, розділивши на дві групи (майнові та немайнові) із зазначенням номерів статей СК України.

Завдання 4

Ознайомтеся зі ст. 368 — 372 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р., ст. 58 і гл. 8 Сімейного кодексу України від 10 січня 2002 р. і виконайте таке завдання: Після 15 років спільного життя подружжя Сverdлови розірвали шлюб. При розподілі майна у судовому засіданні Сverdлова просила визнати за нею право на гонорар чоловіка, який він нещодавно отримав за написання книги. В свою чергу Сverdлов претендував на половину квартири своєї дружини, яка була придбана нею ще до одруження і в якій вони проживали весь час спільного життя. Визначте правовий режим, який характерний для спільного майна подружжя? Дайте повну відповідь. Яке майно є особистою приватною власністю чоловіка та дружини? Чи підлягає воно розподілу між подружжям після розлучення? Чи має право Сverdлова у даній ситуації на гонорар свого чоловіка? Чи має право Сverdлов на частину квартири дружини?

Завдання 5

Ознайомтеся зі ст. 22 Сімейного кодексу України від 10 січня 2002 р., ст. 32, 34, § 5 гл. 49 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р. і виконайте таке завдання: 17-річна Ігнатенко, взявши шлюб з Морозовим і бажаючи переїхати до чоловіка, вирішила продати квартиру, що перейшла до неї за заповітом бабусі. Квартира була дуже старою, потребувала ремонту і часу на продаж було небагато, тому Ігнатенко погодилась її продати за досить низькою ціною та взяла завдаток. Батьки Ігнатенко були проти такої невігідної угоди і вимагали розірвати завдаток. Ігнатенко відмовилась і квартиру продала. Її батьки звернулись до суду з вимогою визнати цей договір купівлі-продажу недійсним, оскільки той був укладений їх неповнолітньою дочкою без їх згоди. Чи мала право Ігнатенко брати шлюб? Який обсяг дієздатності вона мала на момент продажу квартири? Що таке завдаток і які наслідки його розірвання? Чи правомірним було укладення Ігнатенко договору купівлі-продажу? Яке рішення має прийняти суд?

Завдання 6

Ознайомтеся зі ст. 41, 51, 64 Конституції України від 28 червня 1996 р., ст. 27, 203, 291, 292, 368, 369 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р. і ст. 4, 68, 141, 180, 181 Сімейного кодексу України від 10 січня 2002 р. і виконайте таке завдання: Громадянка Морозова та її колишній чоловік звернулись до нотаріуса з проханням засвідчити досягнуту між ними угоду, відповідно до якої розлучене подружжя взаємно відмовляється від будь-яких вимог з утримання малолітніх дітей, чоловік зобов'язується не претендувати на спільно нажите майно, а дружина — не вступати до нового шлюбу до досягнення дітьми повноліття. Нотаріус відмовився засвідчити таку угоду. Які права людини і громадянина були предметом домовленостей між колишнім подружжям? Чи можуть батьки бути звільнені від виконання обов'язків щодо дітей? Чи є подібна угода правомірною, такою, що відповідає нормам закону та моральним засадам суспільства? Чи правильно вчинив нотаріус?

Тема 8. Кримінальне право.

Завдання 1

Ознайомтеся зі змістом ст. 3 — 10, 186 Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. та охарактеризуйте загальні принципи чинності кримінального закону в просторі. Виконайте таке завдання: Безробітний громадянин України «заробляв» гроші від вчинюваних ним пограбувань. За останнє з таких пограбувань, яке він вчинив у м. Краснодар, Росія, він був затриманий на місці злочину. Як вирішуватиметься питання про відповідальність цього громадянина?

Завдання 2

Що таке злочин? Що таке склад злочину? Ознайомтеся зі змістом ст. 2, 11, 121, 194 Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. і дайте кримінально-правову характеристику такій ситуації. Матвієнко, перебуваючи у стані сп'яніння, вирішив покінчити життя самогубством. Для досягнення цієї мети з автобусного депо він викрав порожній автобус, а потім на великій швидкості спрямував його на бетонну стіну. Внаслідок цього Матвієнко дістав тяжкі тілесні ушкодження. Крім того, було пошкоджено автобус, а тим самим автобусному підприємству нанесено матеріальну шкоду у великих розмірах.

Завдання 3

Зверніться до ст. 264 Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. і виконайте таке завдання: Громадянин Потапов, який є мисливцем, зберігав удома, у своїй кімнаті, рушницю. Ця рушниця висіла на видному місці на стіні, не високо від підлоги, а кімната не закривалася на ключ. Одного разу, коли Потапова не було вдома, до його кімнати зайшов син, який зняв рушницю і вийшов з нею у двір, де на той час було багато дітей. Бажаючи пограти і не знаючи про те, що рушниця була заряджена, хлопчик жартوما, не прицілюючись у конкретну дитину, натиснув на гачок. У результаті цього пострілу загинула 8-річна дівчинка. Чи є у діях Потапова склад злочину? Завдання

Завдання 4

Зверніться до ст. 190, 191, 193 Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. і дайте кримінально-правову оцінку ситуації: Касир банку Матюшенко, видаючи гроші Давиденко, переплутав пачки купюр і за фактом видав йому суму грошей, що в 20 разів перевищувала заплановану. Давиденко вирішив не привертати уваги до непорозуміння і привласнив гроші.

Завдання 5

Що таке злочин? Що таке склад злочину? Наведіть та охарактеризуйте елементи складу злочину. Визначте елементи та ознаки трьох окремих складів злочинів, передбачених розділом VII Особливої частини Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р.

Завдання 6

Що таке злочин? Що таке склад злочину? Ознайомтесь зі змістом ст. 112, 121, 202, 203-1, 286, 377 Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. Наведіть і охарактеризуйте елементи складів злочинів, передбачених зазначеними статтями.

Які з цих складів злочинів є складними: 1) посягають на два об'єкти; 2) складаються з двох дій; 3) мають дві форми вини?

Завдання 7

Що таке злочин? Що таке склад злочину? Визначте елементи складу злочину. Охарактеризуйте такий елемент складу злочину, як суб'єктивна сторона. Ознайомтесь зі змістом статей розділу II особливої частини Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. Наведіть кілька прикладів зі злочинів, передбачених розділом II Особливої частини КК України, які можуть бути вчинені: 1) тільки у формі умислу; 2) тільки у формі необережності.

Завдання 8

Що таке об'єктивна сторона злочину? Що таке причинно-наслідковий зв'язок між діянням і наслідками? Ознайомтесь зі змістом ст. 115 і 121 Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. (режим доступу: www.rada.gov.ua) і виконайте таке завдання: Під час сварки Бабенко вдарив Корнійчука ножом у праву частину грудної клітини. Корнійчука було доставлено у лікарню, де він помер. Слідством встановлено, що внаслідок ножового поранення у Корнійчука не було пошкоджено жодного з життєво важливих органів, а його смерть у лікарні настала від того, що медсестра помилково ввела йому ін'єкцію з сильнодіючою речовиною. Чи нестиме Бабенко кримінальну відповідальність за смерть Корнійчука? Який злочин, на вашу думку, вчинив Бабенко?

Завдання 9

Дайте визначення поняття та ознак суб'єкта злочину. Ознайомтесь зі змістом ст. 18 — 22, 259 і 296 Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. (режим доступу: www.rada.gov.ua) і виконайте таке завдання: 15-річні учні Романенко та Язов вирішили прогуляти заняття у школі і зателефонували до міліції з повідомленням, що у приміщенні навчального закладу закладено вибухівку. Заняття в школі були скасовані. Рятувальники, які виїхали на місце, вибухівки не виявили. Чи нестимуть учні відповідальність за свої дії?

Список рекомендованих джерел:

1. Верховна Рада України / Верховна рада України; Управління комп'ютеризованих систем. Київ : Верховна Рада України : сайт. URL : <http://rada.gov.ua>
2. Кириченко В. М. Правознавство : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2017. 240 с.
3. Копиленко О. П. Правознавство : навч. посібн. Київ : ЦУЛ, 2017. 400 с.
4. Мирошниченко В. О. Правознавство : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2019. 288 с.
5. Несинова С. В. Господарське право України : навчальний посібник. Київ : Юрінком-інтер, 2014. 564 с.
6. Петков С. В. Правознавство : підручник. Київ : ТОВ «Роял принт», 2020. 360 с.
7. Щербина В. С. Господарське право : підручник. Київ : Юрінком-інтер, 2016. 640 с.

Навчальне видання

ПРАВознавство

Методичні рекомендації

Укладач: **Гусенко** Анжела Анатоліївна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 2,1

Тираж 25 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Гергія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 29.02.2013 р.